

Türkiye, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlânda, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Holânda, Portekiz, Birleşik Kırallık, İsveç, İsviçre, ve Fransa, Birleşik Kırallık ve Amerika Birleşik Devletlerinin Almanya'daki İşgal Bölgeleri Başkomutanları ve Triyeste Serbest Ülkesi İngiliz Amerikan Bölge Komutanı arasında imzalanan «1949 - 1950 için Avrupa memleketleri arasında Ödeme ve Takas Anlaşması» ve ekleriyle bu Anlaşmanın geçici olarak uygulanmasına ait Protokolün onanması hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilâm : 3 . I . 1950 - Sayı : 7396)

No.
5480

Kabul tarihi
26 . XII . 1949

BİRİNCİ MADDE — Türkiye, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlânda, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Holânda, Portekiz, Birleşik Kırallık, İsveç, İsviçre ve Fransa, Birleşik Kırallık ve Amerika Birleşik Devletlerinin Almanya'daki İşgal Bölgeleri Başkomutanları ve Triyeste Serbest Ülkesi İngiliz Amerikan Bölge Komutanı arasında Paris'te 7 Eylül 1949 tarihinde imzalanan «1949 - 1950 için Avrupa memleketleri arasında ödeme ve Takas Anlaşması» ve ekleriyle bu Anlaşmanın geçici olarak uygulanmasına ait Protokol onanmıştır.

İKİNCİ MADDE — Bu Anlaşmanın uygulanması sırasında lüzumlu görülecek bu Anlaşma çerçevesi içindeki bilûmum tedbirlerin ittihazı ve tahaddüs edecek vebibelerin ifası hususunda Hükümet yetkili kılınmıştır.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

29 Aralık 1949

1949 - 1950 İÇİN AVRUPA MEMLEKETLERİ ARASINDA ÖDEME VE TAKAS ANLAŞMSI

Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İzlânda, İtalya, Lüksemburg, Norveg, Holânda, Portekiz, Birleşik Kırallık, İsveç, İsviçre ve Türkiye Hükümetleri, Fransa, Birleşik Kırallık ve Amerika Birleşik Devletlerinin Almanya'daki İşgal Bölgeesi Başkomutanları ve Triyeste Serbest Ülkesi İngiliz - Amerikan Bölge Komutanı,

Paris'te 16 Ekim 1948 tarihinde imzalanan Avrupa memleketleri arasında Ödeme ve Takas Anlaşması ile 1948-1949 devreesi için bir ödeme ve takas sisteminin kabul edilmiş olduğunu, ve işbu Anlaşmanın 25 nci maddesi gereğince âkîd tarafların, Anlaşmayı yürürlükte tutmaya lüzum görülüp görülmediğini inceliyecekleri hususunu göz önünde tutarak,

Paris'te 16 Nisan 1948 tarihinde imzalanan Avrupa Ekonomik İşbirliği Sözleşmesinin 4 ncu maddesinde derpiş olunduğu veçhile, bilhassa Avrupalılararası mübadele ve ödemelere daha büyük bir serbesti vermek yolunda ilerlemek gayesiyle ödeme ve takas sistemini lüzumlu görülen tadillerle devam ettirmeyi arzu ederek,

Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilâtı Konseyinin (aşağıda «Konsey» denilmektedir.) Bu Anlaşma metnini kabul ettiği, Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilâtına (aşağıda «Teşkilât» denilmektedir) imza edilmek üzere tavsiye eylediği ve yürürlüğe girer girmez teşkilâtın işbu anlaşmada derpiş olunan işleri deruhde eylemesini kararlaştırdığı 2 Eylül 1949 tarihli kararını,

1949 - 1950 yılı için Amerikan yardımının taksimine mütedair bir tavsiyenin 31 Ağustos 1949 tarihinde Konseyee kabul edilmiş olduğunu gözönüne alarak aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Fasıl : I**Umumi Hükümler****Madde — 1.**

a) Âkîd Taraflar, işbu Anlaşmada derpiş edilen şartlar dairesinde para takasları ve tiraj haklarının kullanılmasına ait muameleleri (Aşağıda «muameleler» denilecektir) icra edeceklerdir.

b) Bu takaslardan gaye, Âkîd Tarafların kendi döviz transfer politikaları ve ödeme anlaşmaları gereğince her zaman müsaade edebilecekleri muameleleri, kolaylaştırmaktır.

Madde — 2.

Konseyin, 10 Eylül 1948 tarihli kararı tatbikatından olarak Avrupa Ekonomik İş Birliği Teşkilâtı ile (Aşağıda «teşkilât» denilmektedir) aralarında akdedilen anlaşma mucibince hareket eden Milletlerarası Ödemeler Bankası «Banque des Réglements Internationaux» (Aşağıda «ajan» denilmektedir) işbu Anlaşmada derpiş edilen takas ajanı olarak tanzif edilmiştir.

Madde — 3.

a) Muameleler, işbu Anlaşmanın tatbiki için, Teşkilât tarafından ajana verilen direktiflere (Aşağıda «direktif» denilmektedir) göre her ay icra olunur.

b) Ajan her ay, Teşkilâta, bir ay içinde icra edilen muameleler hakkında raporlar ita eder.

Madde — 4.

a) Âkîd Taraflardan ikisi arasında mevcut bir ödeme anlaşmasına göre o ay içinde altın ve ya dövizle ifası lâzımgelen bir tediye bahis konusu olursa, ödeme o aya ait muamelelerin sonuna kadar tehir olunur.

b) O ayın muamelelerinin sonunda altın veya dövizle yapılması gereken bütün ödemeler der-

hal ifa olunur. Bu gibi ödemeler ajana ve Teşkilâta ödemeyi yapan Âkîd Tarafça bildirilir.

c) İşbu maddenin tatbiki neticesi lehine tediye yapılacak taraf diğer tarafa bir kredi marjı kabul etmiş ve bu marj tecavüz edilmişse işbu maddenin hiçbir hükmü, lehine tediye yapılacak bir Âkîd Tarafın diğer bir Âkîd Tarafı mutabık kalarak başkaca hükümler kabulüne mâni teşkil etmeyecektir.

Madde — 5.

a) Muameleler için cari bakiye bir Merkez Bankası tarafından diğer bir Merkez Bankası namına tutulan hesaplardaki bakiyedir.

b) İşbu Anlaşma için Merkez Bankaları, Âkîd taraflarca tâyin olunmuş Merkez Bankaları veya diğer Mali makamlardır.

c) Her Âkîd taraf, Merkez Bankalarından gayri Bankalarca, diğer Âkîd taraflar paralarından anormal bakiyeler bulundurulmasına yol açacak şekilde hareket etmemeyi ve umumi olarak bu bakiyeleri muamelelerde gayri kabili istimal şeklinde plâse etmemeyi taahhüt eder.

Madde — 6.

a) Muayyen bir ayda takas muamelelerinde kullanılacak bakiyeler, Teşkilât tarafından Ajana verilen direktiflere göre hesaplanır.

b) Ajan takaslarda kullanılacak bakiyeleri hesaplarken ek A lâhikası hükümleri dairesinde bâzi meblâğları hariç tutabilir.

c) İşbu maddenin b paragrafı gereğince muayyen bir aya ait takaslardan hariç tutulan bir meblâğ, bu hariç tutulmayı talep eylemiş olan Âkîd tarafça, bu Âkîd tarafın bir Ödeme Anlaşmasına tevfikân is'iyebileceği ve mezkûr aya ait muamelelerin hemen akabinde bahis konusu olabilecek bulunan altın veya döviz ödemelerine mûtaallik hesaplara ithal edilmemelidir. Bununla beraber, bu hüküm, A lâhikasının 1 neî faslına tevfikân, bir alacaklı tarafından bir borçluya transfer edilen altın veya dövizlerin geri mübayaası için tahsis olunan meblâğlar hakkında tatbik olunmaz.

Madde — 7.

Âkîd taraflardan birinin diğer bir Âkîd tarafa olan aylık açıkları Teşkilât tarafından Ajana verilen direktiflere göre hesaplanır.

Madde — 8.

a) Her Âkîd tarafın, Ajana, aşağıdaki hususatı bildirmesi lâzımdır :

1. Ajanın diğer Âkîd taraflarla mevcut ödeme anlaşmalarının mahiyet ve tatbikatını tam mâna-sıyla bilmesini sağlayacak lüzumlu bütün malûmatı;

2. Muamelelerde kabili icra hale getirilmiş olan bakiyelerle takas dışı bırakılmış bakiyelerin aylık bir cetveli;

3. Raporu tevdi eden tarafın muamelelerini icrasında tatbikine âmâde bulunduğu ve kendisiyle diğer Âkîd Tarafların her biri arasında kararlaştırılmış bulunan tek kambiyo kurunu gösterir aylık bir raporu;

4. Alâkalı Âkîd Tarafça diğer Âkîd Taraflara mezkûr ay zarfında altın veya döviz ile icra edilen tediyata ait bir cetvel;

5. Kullanılacak olan tiraj haklarına tekabül eden para miktarlarının ajan tarafından tesbitine imkân verecek olan bütün malûmatı;

6. Ajanın vazifesini ifaya yarıyabilecek mahiyette diğer bütün malûmatı;

b) Kambiyo paritesi mütecanis olmıyan Âkîd Tarafların işbu maddenin (A) paragrafının 2 ve 3 neü tâli paragraflarının tatbiki gereğince bildirilen kambiyo kurları ve bakiyeler, (B) lâhikasındaki hükümlere tevfikân tâyin olunurlar.

Madde — 9.

Âkîd Taraflardan biri bu anlaşma hükümleri dairesinde ajana bir malûmat verirken, bu malûmatı yayınlamamış bulunduğu için mahrem tutulmasını arzu eylediğini bildirirse, ajan bu malûmatı kullanırken. Âkîd Tarafın bu talebine tamamen riayetle mükelleftir.

Fasıl : II**Takaslar**

Madde — 10.

- a) Takaslar, birinci ve ikinci katagorilere ayrılmıştır.
- b) Birinci katagori takaslar, bir Âkîd Taraf için, bir veya birkaç borç bakiyesinin indirilmesine mukabil aynı miktarda bir veya birkaç alacak bakiyesinin de indirilmesini intaç eden takaslardır.
- c) İkinci katagori takaslar, takastan evvel irae ettiği vaziyete göre bir hesap bakiyesinin artmasını veya yeni bir hesap bakiyesinin tevlidini mucip olan takaslardır.

Madde — 11.

- a) Birinci katagori takaslar Âkîdların bidayeten mutabakatları alınmadan icra olunur.
- b) İkinci katagori takaslar, bu nevi takasların her biri için doğrudan doğruya alâkalı Âkîd Tarafların evvelden mutabakatlarının istihsaline bağlıdır.
- c) Ajan, ikinci katagori takasları icra ederken, Âkîd Taraflar arasında altın veya döviz te-diyesine ve mübadelelerin veya ödemelerin inkıtama mümkün olduğu kadar mâni olmanın mat-lûp bulunduğunu göz önünden ayırmıyarak, en kırıktık münasebetlerin düzelmesine imkân verecek takasların icrasını kolaylaştırmaya gayret sarfçyliyacaktır.
- d) Âkîd Taraflar, ikinci katagori takasları kabul etmek hususunda taahhüde girmemekle be-raber, Ajan tarafından, bu takaslara mütaallik bilûmum ahval nazarı itibara alınarak yapılan mâ-kul her teklifin gerçekleşmesini kolaylaştırmak üzere tam bir iş birliğine âmade olduklarını be-yan ederler.

Madde — 12.

Yukardaki 11 nci maddenin hükümlerini nazarı itibara almayarak:

- a) Teşkilât, bâzı tip ikinci katagori takasların icrasını Âkîd Tarafların bidayeten muvafaka-tini almadan kararlaştırabilir;
- b) Âkîd Taraflardan biri bidayeten muvafakati bulunmadan Ajana işbu maddenin A fıkrası-na girmiyen ve Ajan tarafından tesbit olunacak ikinci katagori takasların icrasını kabul ettiğ-i ni bildirebilir.

Madde — 13.

Teşkilât, tesbit edeceği şartlar dairesinde aylık açıkların takaslarda kullanabileceğini kararlaştırabilir.

Madde — 14.

a) İsviçre Merkez Bankasınca veya bu Banka namına tutulmakta olan bir hesap bakiyesinin kullanılmasını icap ettiren bütün takaslar, İsviçre'nin ve alâkalı diğer Tarafın önceden muvafa-katinin istihsaline bağlıdır.

b) Teşkilâtın tasvibine bağlı olmak şartıyla, İsviçre Hükümeti her zaman Âkîd Tarafların evvelden muvafakatinin alınmasına lüzum kalmadan, bu Anlaşma hükümleri dairesinde yapı-

miş olan bütün takasları veya bir kısmını Âkîd Tarafların evvelden muvafakati olmadan kabul etmeyi kararlaştırabilir. Bu tasvipten itibaren, işbu maddenin (A) fıkrası kendisine ve diğer ilgili Âkîd Taraflara tatbik olunmaz.

Fasıl : III.

Tiraj hakları

Madde — 15.

- a) İşbu Anlaşma anlamında Tiraj Hakları iki taraflı ve çok taraflı tiraj haklarıdır.
- b) İşbu Anlaşmanın (C) lâhikasının II numaralı cetvelinde alacaklı olarak österilmiş bulunan her Âkîd Taraf (Bu Anlaşmada «alacaklı» denilmektedir) aynı lâhikanın II numaralı tablosunda borçlu (Bu Anlaşmada «borçlu» denilmektedir) olarak gösterilen Âkîd Tarafların herbirine iki taraflı tiraj hakları tesis eder. Her alacaklı tarafından borçluların herbiri lehine tanınan iki taraflı tiraj haklarının miktarı (C) lâhikasının II numaralı cetvelinde gösterilmiştir.
- c) Her borçlu lehine çok taraflı tiraj hakları tanınmıştır. Her borçlu lehine tanınan çok taraflı tiraj hakları miktarı (C) lâhikasının II numaralı tablosunda gösterilmiştir.

Madde — 16.

- Borçlu lehine tanınmış tiraj hakları, bu Anlaşma hükümleri dairesinde ve:
1. İki taraflı tiraj hakları hakkında bunu tanımış olan alacaklıya karşı aylık açıklarının kısmen veya tamamen kapatılmasında,
  2. Çok taraflı tiraj hakları hakkında, Âkîd Taraflardan her hangi birine olan aylık açıklarının tamamen veya kısmen kapatılmasında kullanılır.

Madde — 17.

- a) Tiraj haklarına tekabül eden para baliğleri (Aşağıda «para baliğleri» denilmektedir) işbu maddenin (b) paragrafı hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, bunları emre âmade kılan Âkîd Tarafın parasıyla veya bu Âkîd Tarafı diğer bir Âkîd Taraf arasındaki ödemelerde bir diğer para müta-den kullanılıyorsa, bu para ile emre âmade kılınır. Âkîd Taraflardan, her biri en geç 31 Ağustos 1949 tarihinde, tiraj haklarının, bu paragraf gereğince, hangi para ile emre âmade kılınacağı Ajana bildirecektir.
- b) İki Âkîd Taraf, tiraj haklarına tekabül eden para baliğlerinin bu maddenin (a) paragrafı gereğince emre âmade kılınması icabeden paradan başka bir para ile emre âmade kılınması hususunda mutabık kalabilirler. İki Âkîd Taraf, bu mahiyetteki her mutabakat hakkında, en geç 31 Ekim 1949 tarihinde, Ajana bir rapor göndereceklerdir.
- c) İşbu maddenin (b) paragrafı mucibince iki Âkîd Taraf arasında akdolunan bir Anlaşma, bu Âkîd Tarafların ileride, para baliğlerini, gerek içlerinden birinin parası ile gerek yapılacak yeni anlaşma sırasındaki karşılıklı ödemelerde normal olarak kullanılacak bir para ile kabili istimal hale koyacak bir anlaşma akdetmelerine bir mâni teşkil edemez.

Madde — 18.

- a) Para baliğleri, Ajan tarafından vâkı talebi mütaakıp derhal ajan emrine verilecektir. ancak bir Âkîd Taraf, para baliğlerine tekabül eden şarta bağlı yardım kendisine katî olarak tahsis edilmeden, bunları ajan emrine vaz'etmeye mecbur tutulmayacaktır.
- b) İşbu Anlaşmada, şarta bağlı yardım:
- (i) Tekabül eden para baliğlerini kabili istimal hale koyan Âkîd Taraflara, işbu Anlaşma

ile, Birleşik Devletler Ekonomik İş Birliği İdaresi tarafından temin olunacak mal ve hizmetlerin Birleşik Devletler dolârı kıymeti ile veya,

(ii) Hususi Anlaşmalar gereğince Birleşik Devletler Ekonomik İş Birliği İdaresi tarafından diğer her şekil altında işbu Anlaşma ile yapılacak yardımı ifade etmektedir.

c) Hiçbir borçlu, bir Âkîd Tarafça kabili istimal hale konulmuş her hangi bir para baliğini, bu Âkîd Taraf hiçbir geri ödeme vecibesıyla bağlı olmadan aynı muktarda bir şarta bağlı yardım almışsa, kendisine iade etmekle mükellef tutulmayacaktır.

Madde — 19.

18 nei maddede derpiş olunan ve bir borçlu lehine tanınan tiraj haklarına tekabül eden talepler:

(i) Borçlunun, C lâhikasında gösterildiği veçhile, bir Âkîd Tarafa karşı olan mukarrer mevcut membaları eritilmeden, veya,

(ii) Çok Taraflı tiraj hakları mevzuubahis olduğu takdirde, bu Âkîd Tarafça, icabı halinde, borçlu lehine tanınan iki taraflı tiraj hakları genel tutarı eritilmeden, mezkûr Âkîd Tarafa karşı yapılamaz.

Madde — 20.

a) Yukardaki 18 nei maddede derpiş olunan talepler, Belçika'dan, ancak 352,5 milyon Birleşik Devletler dolârı mukabili bir yekûn için yapılabilirler.

b) Yukardaki 18 nei maddede derpiş olunan ve Fransa, Holânda ve Birleşik Kırallık lehlerine tanınmış bulunan çok taraflı tiraj haklarına tekabül eden talepler Belçika'ya yapıldıkları takdirde, Avrupalılararası ödeme sistemine mütedair 2 Temmuz 1949 tarihli Konsey kararına tevfikan, bu dört memleket arasında imzalanan anlaşmalarda tesbit edilen şartlar dâhilinde ifa olunacaktır.

Madde — 21.

a) Bu maddenin (b) paragrafı hükümleri mahfuz tutulmak şartıyla, para baliğleri, ajan tarafından, Âkîd Tarafların bidayeten temin edilecek mutabakatlarına lüzum hâsıl olmadan kullanılabilirlerdir.

b) Aşağıdaki hallerde; bir borçlu lehine tanınan çok taraflı tiraj haklarına tekabül eden para baliğleri, ancak bahis konusu borçlu tarafından yapılacak talep üzerine kullanılabilirlerdir:

(i) Lehine iki taraflı tiraj hakları tanınmamış bulunan bir Âkîd Tarafa karşı aylık açığının tamamını veya bir kısmını kapamak için,

(ii) Yukardaki 20 (b) fıkrasında zikri geçen anlaşmalarda mezkûr hususi hükümler mahfuz tutulmak şartıyla, bu şekilde kullanılacak para baliğlerinin, işbu Anlaşmanın imzası tarihinde alacaklısı tarafından borçlu lehine tesis olunan iki taraflı tiraj hakları tutarının üçte birini tecavüz etmeleri nispetinde alacaklıya karşı tahassül eden aylık açığının tamamını veya bir kısmını kapamak için.

Madde — 22.

Ajan, işbu fasla tevfikan kullanılabilir hale gelen para baliğlerini muamelelerde aşağıdaki hükümlere uygun olarak kullanacaktır:

a) Ajan, muayyen bir ay zarfında, bir borçlu lehine tanınan tiraj haklarına tekabül eden bir meblâğı, en fazla, mezkûr ayın, bahis konusu borçlu ile diğer herhangi bir Âkîd Taraf arasındaki her açığı tutarına mütenasiben kullanmaya yetkilidir.

b) Muayyen bir ay zarfında, yukardaki 18 nei maddenin (a) paragrafının tatbiki neticesinde kullanılabilir mahiyet arz etmeyen bir meblâğın tamamı veya bir kısmı kullanılabilir hale gelince

ajan tarafından, işbu maddenin (a) paragrafı hükümlerince kullanılabilmesi meblâğa ilâveten, mütaakıp ay zarfında kullanılacaktır.

c) İşbu maddeye uygun olarak ajanın kullanabileceği iki taraflı tiraj haklarına tekabül eden para tutarları, yukardaki 16 nci maddeye tevfiikan aylık açıkları takaslar neticesi kapamaya lüzumlu olmadıkları nispette, işbu Anlaşmada takaslarda kullanılacak alacaklı bakıyeleri telâkki edileceklerdir.

Madde — 23.

a) Ajan, bir borçlu tarafından yapılacak talep üzerine aşağıdaki hallerde, 221 nci maddeye tevfiikan kullanabileceği meblâğlara ilâveten bu borçlu lehine tanınan iki taraflı tiraj hakları karşılığındaki para tutarlarını da kullanabilecektir :

(i) Böyle bir kullanma, borçlunun, tiraj haklarını tanımış olan alacaklı lehine altın veya döviz tediye etmesini önleyebilecek bir netice verecek ise;

(ii) İşbu maddenin (b) paragrafı hükümlerine uygun olarak alacaklı ile borçlu arasındaki normal mübadelelerin idamesini sağlamak için borçlunun membalarının gayrikâfi olacağı istisnai ahvalde ve borçlu lehine alacaklı tarafından tanınan iki taraflı tiraj tutarının % 15 i nispetinde;

b) Ajan, işbu maddenin (a) paragrafının (ii) tâli paragrafı mucibince ilâve meblâğları alacaklının peşin muvafakati ile ve bu anlaşmanın imzasını takip edecek iki aya ait muamelelerde kullanılacaktır. Bununla beraber alacaklı muvafakat etmezse, borçlu teşkilâta müracaat edecek ve yapılan talebin teşkilâtça kabulü halinde, ajan, ilâve meblâğları, kabulün yapıldığı aya ait muamelelerde kullanılacaktır.

c) İlâve meblâğların, Ajan tarafından, işbu maddenin (a) paragrafının (ii) tâli paragrafı mucibince kullanılabilmesi halinde Teşkilât, bu meblâğların ajan tarafından mütaakıp aylara ait muamelelerde, yukardaki 22 nci madde gereğince kullanmaya elverişli meblâğlardan tenzil edilebilmeleri hususunda karar alabilecektir.

Madde — 24.

a) Ajanın, yukardaki 22 nci madde gereğince kullanmaya yetkili olduğu muayyen bir paranın umumî tutarı bir ay içinde, yukardaki 15. maddenin (a) paragrafı ile yukardaki 20 nci madde mucibince, bu paranın kabili istimal yekûnunu aştığı takdirde, Ajan, prensip itibariyle bu parayı, bu ay zarfında bu paradan açığı bulunan Âkîd Taraflar arasındaki açıklara nispet dâhilinde tevzi eder; ancak, bu mütesavi tevzi işinde mübadele ve ödemelerin inkıtamını imkân nispetinde önlemenin ve altın ve döviz tediyelelerinden kaçınmaya gayret etmenin arzuya şayan bulunduğunu göz önünde tutarak bâzı küçük düzeltmeler ifa eder.

b) Ajanın, yukardaki 22 nci maddenin tatbiki neticesi kullanmaya yetkili olduğu, bir borçlu lehine tanınmış bulunan çok taraflı tiraj haklarına tekabül eden meblâğ, muayyen bir ay zarfında, bu tiraj haklarının kullanılmıyan kısmını tecavüz ederse, Ajan, aşağıdaki hükümler gereğince, mezkûr meblâğı, borçlunun bu ay zarfındaki açıklarını kapamak için kullanır :

(i) Kullanılmıyan meblâğın, Ajanın, 21 nci maddesinin (a) paragrafı gereğince Âkîd Tarafların muvafakatlerine lüzum olmadan, kapayabileceği açıklar yekûnundan dun olması halinde, Ajan, bu meblâğı, mezkûr açıklara mütenasiben tevzi eder, ve

(ii) Kullanılmıyan meblâğın, Ajanın, Âkîd Tarafların peşin muvafakatlerine lüzum olmadan kapayabileceği açıkların fevkinde olması halinde; Ajan evvelâ bu açıkları kapar, mütaakıben bakıye kalan miktarı, lüzumu halinde, 31 nci maddenin (b) paragrafına tevfiikan kapamaya yetkili olduğu açıklara mütenasiben tevzi eder.

Madde — 25.

Ajan, bir borçlu lehine tanınmış bulunan tiraj haklarına tekabül eden meblâğları kullanmak-

tan, bu kullanma, diğer bir Âkid Tarafın borçlu bakıyesini Ödeme Anlaşmaları ile tesbit edilen kredi marjının fevkinde muhafaza veya bu Âkid Tarafa, borçlusuna bir altın veya döviz tediyesi yapmak külfetini yükletmek neticesini verecek ise imtina edecektir. Bu hüküm, borçlunun Ajana, bu Âkid Taraftan bir altın veya döviz tediyesinin talep edildiğini, fakat bu tediye yapılmamış olduğunu ihbar etmesi halinde tatbik olunmayacaktır.

Madde — 26.

Yukardaki 15 ve 23 ncü maddeler mahfuz tutulmak, ve direktiflerin hükümleri itibar nazarına alınmak şartıyla, yukardaki 16 ncı maddeye tevfikeyan bir borçlunun aylık açıklarını kapamak için para baliğlerinin kullanılmış olması, bu borçlunun, bu maksatla para baliğlerini kullanılabılır hale getiren diğer bir Âkid Tarafa karşı olan ödeme vasıtalarını çoğaltmak veya borcunu azaltmak neticesini tevhit etmemelidir.

Madde — 27.

a) Çerek bir Ödeme Anlaşmasına uygun olarak, gerek bir alacaklı ile münasebetlerinde alacak bakıyesine malik bulunmaması sebebiyle, bir borçlu, bu alacaklıya, 18 nci maddenin (a) paragrafı hükümleri gereğince, bu alacaklı tarafından lehine tanınan iki taraflı tiraj haklarının tediyeye tarihinde ajan tarafından kullanılabilir halde olmaması sebebi ile, 1 Temmuz 1949 dan itibaren tediyesi vacip bir altın veya döviz ödemesi ifa etmiş ise, ajan, borçlunun talebi üzerine, bu tiraj haklarının, mezkûr şartlarla ödenen altın ve döviz tutarlarının tamamının veya bir kısmının geri mubayaasına tahsis edilmelerini sağlayacak olan lüzumlu tedbirleri alacaktır, ancak, 18 nci maddenin (a) paragrafı hükümlerinin tiraj haklarının kullanılmasına mâni teşkil etmekten çıkmış olmaları şarttır.

b) İşbu maddenin (a) paragrafında mezkûr talep ve tedbirler 18 nci maddenin (a) paragrafı hükümlerinin tiraj haklarının kullanılmasına mâni teşkil etmekten çıktıkları aya ait muameleler sırasında yapılacak ve tatbik olunacaktır.

c) Ajanın, işbu maddenin tatbiki icabı olarak, muayyen bir ay zarfında kullanabileceği meblâğ aynı ay zarfında 22 nci maddenin tatbiki icabı kullanabileceği meblâğlara ilâve olunur.

Madde — 28.

Aşağıdaki 34 ncü madde gereğince yapılan bir revizyonu mütaakıp, bir alacaklı tarafından bir borçlu lehine tesis olunan yeni iki taraflı tiraj hakları tutarları, borçlu tarafından alacaklıya ödenen altın veya dövizin, geri mubayaasına, tediyeye tarihinde, alacaklının henüz borçlu lehine tiraj hakları tanımamış bulunması veya tesis olunan tiraj haklarının tamamıyla kullanılmış bulunması sebebiyle, yukardaki 27 nci maddede mezkûr şartlar dâhilinde, tamamen veya kısmen tahsis olunabilir.

Madde — 29.

a) Gerek bir Ödeme Anlaşmasına tevfikeyan, gerek lehine tiraj hakları tanıdığı bir borçlu ile olan münasebetlerinde alacaklı bakıyesine malik olmaması sebebiyle, bu borçluya, 1 Temmuz 1949 dan itibaren vacibi tediyeye bir altın veya döviz ödemiş bulunan alacaklı, borçlu ilerde kendisine karşı açık gösterirse, bu şartlarla ödenen altın ve dövizin geri mubayaasına tevessül edebilecektir.

b) Ajan, alacaklının talebi üzerine, borçlu lehine tanınan tiraj haklarına tekabül eden meblâğları, geri mubayaanın yapıldığı ay veya aylara ait muamelelerde, geri mubaya olunan altın veya döviz baliği nisbetinde, kullanılmaktan imtina edecektir.

Madde — 30.

İşbu Anlaşmanın III ncü faslı İsviçre'ye tatbik olunmayacaktır.

Fasıl : IV

Muhtelif hükümler

Madde — 31.

- a) İşbu Anlaşma tatbikatına nezaret Teşkilât tarafından deruhde edilecektir.
- b) İşbu Anlaşmanın tatbiki veya tefsirinde bir mesele zuhur ettiği takdirde bu konu, her Âkîd Tarafça, gerekli kararları alabilecek olan konsey huzuruna götürülebilir.

Madde — 32.

- a) Teşkilât, 30 Haziran 1950 de sona erecek yıl içinde, işbu Anlaşmanın işleyişini asgari iki umumi tetkike tâbi tutacaktır.
- b) Teşkilât, bu umumi tetkiklerin yapılacağı tarihleri tesbit edecektir.

Madde — 33.

- a) Borçlularından biri lehine vaz'olunan çok taraflı tiraj haklarının anormal şekilde istimali sebebiyle kendisini zarara uğramış telâkki eden her alacaklı teşkilâta müracaat edebilir.
- b) Diğer bir Âkîd Tarafın,
- (i) Bu Âkîd Tarafça istihsal maddelerini satışı veya hizmet akitlerinin ifası bakımından kendisine anormal şartlar tahmil eden,
- (ii) Mezkûr Âkîd Tarafın görülen veya görülmiyen ithalâtını tahdit eyliyen,
- Ve böylece, gerek bu Âkîd Tarafa karşı başlangıçta tahmin olunan açığı suni şekilde muhafaza veya tezyit, gerek başlangıçta tahmin olunmayan bir açığı tevlit edecek şekilde tesir icra eyliyecek mahiyette tedbirler ittihaz edilmiş olması sebebiyle kendisini zarara uğramış telâkki eden her borçlu Teşkilâta müracaat edebilir.
- c) Alacaklılarından biri tarafından, bu alacaklının kendisine tanınmış olduğu iki taraflı tiraj haklarının tamamının veya bir kısmının istimaline mâni teşkil edecek mahiyette tedbirler ittihaz edilmiş olması sebebi ile kendisini zarara uğramış telâkki eden her borçlu aynı şekilde Teşkilâta müracaat edebilir.
- d) Teşkilât, bu maddenin (a), (b) ve (c) paragraflarına tevfikân Teşkilâta vâkı müracaatlara mevzu teşkil eden durumların neticelerini izale için tedbirler ittihazına lüzum olup olmadığı hususunu kararlaştıracaktır.

Madde — 34.

- a) Tiraj hakları baliğlerinin revizyonu, ancak D lâhikasında derpiş olunan şerait dâhilinde icra olunacaktır.
- b) Teşkilât, iki taraflı tiraj hakları baliğlerinde yapılacak revizyon ve bu bapta Birleşik Devletler Ekonomik İş Birliği İdaresine sunulacak tavsiyeler hakkında karar alacaktır.
- c) Çok taraflı tiraj hakları, yukardaki 33 nci maddenin tatbiki dolayısıyla ittihaz olunabilecek bulunan tedbirler dışında, Teşkilât tarafından yapılacak bir revizyona mevzu teşkil etmezler.

Madde — 35.

Teşkilât, 33 ve 34 ncü maddelere tevfikân ta'addüs edecek halleri incelemek üzere takip edilecek usulü ve yetkili organları tesbit edecektir.

Madde — 36.

Teşkilât borçlu lehine taranan tiraj haklarına tekabül eden meblâğların istimalini mütaakıp

bir borçlunun diğ er bir Âk ıd Tarafa karşı olan ödeme vasıtalarının veya borcunun, işbu Anlaşma-
nın yürürlüğe girdiğ i zamandaki durumuna nazaran, ve yukardaki 36 ncı madde hükümlerine
rağ men, sırasıyla çoğ almış veya azalmış olması hallerinde tedabir ittihazına lüzum olup olmadığı
hususunu kararlaşt ırabilecektir.

Madde — 37.

a) Muamelelerde istimal olunmıyan iki tarafl ı tiraj haklarına tekabül eden para tutarları, yu-
kardaki 34 ncü maddeye tevfi kan yapılacak olan revizyonlar hariç, 1950 Haziran ayına ait mua-
melelerin tekemmülünü mütaakıp derhal Teşkilât emrine vaz'olunacaktır, ancak ş u kadar ki,
bir Âk ıd Taraf, kendisine katı ş ekilde aynı miktarda ş arta bağı lı yardım tahsisi yapılmazdan
önce para tutarlarını Teşkilât emrine vaz'etmekle mükellef tutulamıyacaktır.

b) Teşkilât, 31 Mayıs 1950 den evvel, bu para tutarlarının idare ve istimaline ait kaideleri
tesbit edecektir.

c) Teşkilât, bu maddenin (a) paragrafına tevfi kan emrinde bulunan para tutarlarının tama-
mını veya bir kısmını, bunları emrine vaz'eden alacakl ının 31 Ağustos 1950 den evvel Teşkilâta
müracaat etmesi ve bu müracaatının D Lâhikasında derpiş olunan hallerden birine girmekte ol-
duğ unu tesbit ettirmesi halinde, artık emrinde tutulamıyacaktır.

d) Bu maddenin (a) paragrafında mezkûr para tutarları, bir borçlunun 31 Ağustos 1950 den
evvel müracaat etmesi ve durumunun yukardaki 33 ncü maddenin (b) ve (c) paragraflarında der-
piş olunan hallerden birine girmekte olduğ unu tesbit ettirmesi halinde, Teşkilât tarafından bu
borçlu emrine verilecektir.

e) Teşkilât, tesbit edeceğ i ş artlar dâhilinde, bu maddenin (a) paragrafında mezkûr para tutar-
larını, bir borçlu tarafından, 31 Ağustos 1950 den evvel müracaatta bulunulduğ u ve bu meblâğ la-
rın kendisi tarafından 1 Temmuz 1950 den evvel kaydettirilen taahhütlerin karşılanması için
lüzumlu olduğ u tesbit ettirilmesi halinde, bu borçlu emrine verebilecektir.

Madde — 38.

a) Teşkilâtça aksi karar alınmadıkça, kullanılmıyan çok tarafl ı tiraj hakları ortadan kaldı-
rılacaktır.

b) Teşkilât, kullanılmıyan çok tarafl ı tiraj haklarına tekabül eden ş arta bağı lı yardım tutar-
larının tahsisi hususunda Birleşik Devletler Ekonomik İş Birliğ i İdaresine, 31 Mayıs 1950 den evvel
tavsiyelerde bulunacaktır.

Madde — 39.

Teşkilât, alâkadar Âk ıd Tarafların talebi üzerine, 16 Ekim 1948 de imzalanan Avrupa mem-
leketleri arasında Ödeme ve Takat Anlaşması ile tesis olunup kullanılmamış bulunan tiraj hakları
nın, işbu Anlaşma gereğince kullanılmaları usulünü ve bu kullanmaya bağı lı ş artları tesbit edebi-
lecektir.

Fasıl : V

Son hükümler

Madde — 40.

a) Her borçlu, işbu Anlaşmanın tatbiki sırasında, yürürlükte kalacak iki tarafl ı bir Anlaşma-
nın alacaklılarından biri ile müzakeresi sırasında, Ajanın, yukardaki 31 ncı maddeye tevfi kan, bu
alacaklıya karşı olan aylık açıklarını kapamak üzere daha evvelden mutabakata lüzum olmaksızın

kullanmaya yetkili bulunduğu, lehine tanınmış tiraj haklarına tekabül eden paranın genel tutarını itibar nazarına almalıdır.

b) Her borçlu, işbu Anlaşmanın yürürlük saresi içinde, yürürlükte olan iki taraflı Anlaşmalarla derpiş veya tesbit olunan miktarlar fevkinde olarak, alacaklarından birinden yapacağı ithalâta ait vereceği lisansları ve umumiyetle bu alacaklı lehine yapılacak ödemeler için müsaade edilecek kambiyo müsaadeleri yekûnunu tahdit etmek hususunda karar alabilir, ancak şu şartla ki:

(i) Bu şekilde kararlaştırılan indirmelerin genel tutarı, yukardaki 20 nci maddenin (b) paragrafında mezkûr Anlaşmalarda bahis konusu hususi hükümler mahfuz tutulmak üzere, işbu Anlaşmanın imzası sırasında borçlu lehine alacaklı tarafından tanınmış olan iki taraflı tiraj hakları tutarının üçte birini tecavüz etmemelidir, ve

(ii) Bu indirmeler ticari mahiyette sebeplerle kararlaştırılmış olmalıdır.

c) Bu maddenin (b) paragrafı mucibince bir borçlu tarafından alınacak her karar, bu borçlu tarafından Teşkilâta ve ilgili alacaklıya yedi gün zarfında ihbar etmelidir.

Alacaklı karar altına alınan tahdidatın ticari mahiyetteki mülâhazattan gayri sebeplerle ifa edilmiş olduğuna kanaat getirdiği takdirde, bu yolda bir ihbarı tebellüğ ettiği tarihten itibaren 14 günlük bir müddet içinde, keyfiyeti Teşkilâta bildirebilir.

Madde — 41.

Ekli A, B, C, ve D lâhikaları bu Anlaşmanın ayrılmaz cüzülerini teşkil etmektedirler.

Madde — 42.

a) İşbu Anlaşma tasdik edilecektir.

b) Tasdiknameler, her tevdi bütün imza edenlere tebliğ edecek olan Teşkilât Umumi Kâtibine tevdi olunacaktır.

c) İşbu Anlaşma, tasdiknamelerin bütün imza edenlere tevdiinden itibaren yürürlüğe girecektir.

Madde — 43.

a) Yukardaki 37 ve 38 nci maddelerin tesirlerini icra edebilmeleri için lüzumlu hükümler mahfuz tutulmak üzere, işbu Anlaşma, 1950 Haziran ayna ait muamelelerin tekemmülüne kadar yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma bundan sonra da Âkîd Tarafların mutabık kalacağı şartlar dairesinde yürürlükte kalabilecektir.

Yukardaki 37 ve 38 nci maddeler, her iki maddede derpiş olunan hususların tekemmülüne kadar yürürlükte kalacaktır.

b) Bu Anlaşmanın yürürlükte tutulmaması lâzımgeldiği tezahür ettiği takdirde Âkîd Taraflar aralarından birinin talebi üzerine aşağıdaki hususları önlemek için gerekli tedbirler hakkında tavsiyeler hazırlamak üzere bir veya mütaaddit komiteyi tanzif edebilirler :

(i) Mübadele, tediyelerde inkıtaları,

(ii) Altın veya döviz tediyeleri,

(iii) İşbu Anlaşma hükümleri gereğince geri mübayaalar mümkün olabilecek olan altın ve dövizin tekrar mübayaalarını icra imkânsızlığı,

(IV) İşbu Anlaşmaya tevfi kan icra edilen takaslardan mütahassıl bakiye değişiklikleri neticesi olarak Anlaşmanın hitama ermesinden itibaren mâkul bir müddet içinde husule gelebilecek olan diğer mümasil neticeleri.

LÂHİKA (A)

Takas dışı bırakılan bakıyeler

1. Ajan, işbu Anlaşmanın 6 ncı maddesine tevfikân bir Âkîd Taraf nezdindeki takas edilebilir bakıyeleri hesap ederken, bu Âkîd Tarafın talebi üzerine, aşağıdaki meblâğları bundan hariç tutacaktır:

a) Aşağıdaki katagorilerden bir veya diğerine normal olarak giren işletme akçaları;

1. Merkez Bankalarının normal işletme akçeleri yani cari ödeme emirlerini karşılama ve normal banka münasebetlerini muhafazaya kifayet eden akçalar;

2. Vâdeli kambiyo muamelelerinden husule gelen açıkları karşılama tahsis edilen bakıyeler;

3. Kısa bir müddet sonunda vâdesi gelecek olan banka kredilerine kuvertürlük etmeye mahsus bakıyeler,

b) Spesifik sermaye masraflarının finansman için sarahaten icra edilen sermaye muameleleri hâsılını teşkil eden bakıyeler.

c) Altına yahut Birleşik Devletler dolârına serbestçe tahvili kabil olan ve carî ticaret muamelelerinden veya ödeme Anlaşmalarından tahassül etmiyen bakıyeler.

d) İşbu Anlaşmanın imzası tarihinde yürürlükte bulunan ödeme anlaşmalarında mevcut hususi hükümler dolayısıyla borçların mürettebatına veya diğer ahdi vecibelerin icrasına tahsis edilen bâzı ihracatın hâsılını teşkil eden diğer bakıyeler.

e) Bir alacaklı tarafından bir borçluya transfer edilen altın veya dövizlerin geri satın alınmasına tahsis olunan meblâğlar; şu şartla ki bu geri mubayaa işbu Anlaşmanın 29 ncü maddesi mucibince yapılmış olmalıdır.

f) Ekonomilerinin hassaten zirai olan bünyesi itibariyle Türkiye ve Yunanistan'ın, diğer Âkîd Taraflar parasından olan bakıyelerinin makul bir kısmı; ancak şu şartla ki, bu bakıyeler, birinci defa olarak takas dışı bırakıldıkları tarihi takibeden sene zarfında kabiliyetlerin sahip oldukları memleketlerden yapılacak ithalât bedellerinin tediyesinde kullanılacaktır.

II - Muamelelerde kabili istimal bakıye, iki Âkîd Taraf arasındaki münasebetlerde, Âkîd Taraflardan yalnız biri için Merkez Bankasınca tutulan bir hesap bakıyesini teşkil etmekte ise (Aşağına «tek hesap» denilmektedir). Mezkûr Âkîd Taraf lehine olan her bakıye, işbu Anlaşmada, bu Âkîd Tarafın mevcut bakıyesi telâkki olunacaktır.

III - (a) İşbu lâhikanın yukardaki hükümlerinden birine müsteniden bir meblâğın takas dışı bırakılmasını istiyen her Âkîd Taraf, bu dışarıda bırakılmanın hangi fasılda yapılmasını istediğini ajana bildirmeli ve bu hususta kâfi derecede tafsilâtlı malûmat vermelidir.

(b) Ajan :

(i) Takas dışı bırakma hususunda verilen tafsilâtın kendisini tatmin etmediğine kâni bulunduğu takdirde, veya,

(ii) Takas dışı bırakma talebinin bir borçlu tarafından alacaklına karşı olan bakıyesinin hesabı için yapılmış bulunması halinde alacaklı tarafından borçlu lehine tanınmış olan tiraj haklarının işbu Anlaşma gereğince tamamen kullanılmamaları ihtimali vârit görülürse,

Mütemmin malûmat talep edebilir.

(c) Ajan kendisini tatmin edilmiş görmezse, yapılan takas dışı bırakma hakkında teşkilâta bir rapor verecek ve bu raporun bir nüshasını talebi yapan Âkîd Tarafa gönderecektir.

IV - İşbu lâhikanın 1 ncü kısmına müsteniden bir Âkîd Tarafa vâki takas dışı bırakma talebi bu Âkîd Tarafın diğer bir Âkîd Tarafa karşı olan muayyen durumunu külliyen değiştirmeye sebep olursa takaslarda kullanılacak bakıye mevcut değilmiş gibi telâkki edilir.

V - Âkîd Taraflar, kredi marjı derpiş etmiyen tek hesaplı bir Tediye Anlaşması imzalamış bulunuyorlarsa, ajan müstacel hallerde, bu tek hesabın en çok kendisine bildirilmiş olan bakıyesi kadar bir meblâğı, bu bakıyenin takaslarda istimali iki Âkîd Taraftan birini diğeri karşısında nazik bir durumda bırakmak neticesini tevhit etmesi halinde, re'sen takas dışı bırakmaya mezundur.

LAHİKA (B)

Şanj Paritesi

1. Mütecanis şanj paritesi bulunmayan Âkîd Taraflarca 8 nci maddede derpiş edilmiş olan raporlar hususunda bakıyelerin ve kambiyo rayiçlerini tâyini için aşağıdaki usulün tatbiki lâzımdır.

a) Mütecanis şanj paritelere malik olan Âkîd Taraflara karşı mütecanis şanj pariteleri olmayan Âkîd Taraf parasiyle olan borçlu ve alacaklı bakıyeler ajana parası mütecanis olan tarafların parasiyle ve iki alâkalı Âkîd Taraf arasında mukarrer kambiyo rayicinin tatbiki ile hesaplandıktan sonra bildirilir.

Bu suretle takarrür eden kambiyo rayicinin taraflar arasındaki cari muamelelerde hakikaten istimal edilen rayiçler olması lâzımdır. Rayiçler değişik veya birden fazla ise mukarrer rayiçin bu rayiçlerin tevzin edilmiş vasatisine göre tesis edilmesi lâzımgelir.

b) Mütecanis şanj paritesi olmayan iki Âkîd Taraf arasındaki borçlu ve alacaklı bakıyeler, mütecanis şanj pariteleri olan bir Âkîd tarafın parasiyle ifade edilmemişlerse iki Âkîd Taraf arasında mukarrer kambiyo rayiçleri hesaplandıktan sonra takaslar için ajan tarafından istimal edilen hesap vâhidi ile ajana bildirilir.

c) Âkîd Taraf bildirdiği bakıyelerin hesap usulünü ve kambiyo kurlarının hesaplarda ne vechile tâyin edilmiş olduğunu göstermeye lüzumlu anasırı keza ajana bildirir.

II - İşbu Anlaşmanın 7 nci maddesi gereğince yapılacak aylık açıkların hesaplanmasında aşağıda mezkûr usul kullanılacaktır :

a) Ajan, Âkîdler arasındaki net bakıyeleri tâyin ve bu net bakıyeleri kendisine bildirilen rayiçler esası üzerinden hesap vâhidine tahvil eder, bu suretle Ajan aylık açık ve fazlaları, her ay istimal edilmek üzere emre amade kılınacak ve istimal edilecek tiraj hakları baliğlerini tâyin etmeye muktedir olur.

b) Bir Âkîd Tarafın parasının kambiyo rayiei değiştiği takdirde alâkalı Âkîd Taraflar bu parite değişikliğine takaddüm eden tarihte aralarında kapanışta mevcut bakıyeleri ve şanj garantisine mütaallik hükümlerin uygulanması ile icra edilen düzeltmelerin tafsilâtını ajana bildirirler. Alâkalı Âkîd Taraflar keza işbu Anlaşmanın 8 nci maddenin a, (ii) paragrafı mucibince ajana yani kambiyo rayiçlerini gösterir bir rapor gönderirler.

Bu malûmat ajana aylık açık ve fazlaların ve emre âmade kılınacak tiraj hakları baliğlerinin hesabında kambiyo rayici değişikliklerini göz önünde bulundurmak imkânını verir.

III - Her hangi bir aya ait takasların icrası zımında tiraj haklarına tekabül eden meblâğların istimali de dâhil olmak üzere ajan tarafından Âkîd Taraflara hesap parasiyle veya mütecanis şanj paritesi olan Âkîd Taraflarca işbu Lâhikanın I nci paragrafına tevfikân takarrür eden rayiçler esası üzerinden mütecanis şanj paritesi olmayan Âkîd Tarafların parasına tahvil olunur.

LÂHIKA (C)*Mukarrer mevcut membalar ve tiraj hakları***Tablo : I****Mukarrer mevcut membalar**

Aşağıdaki tablo, işbu Anlaşmanın 19 ncu maddesinde zikri geçen mukarrer mevcut membaların baliğini göstermektedir :

Âkîd Taraflar	Mukarrer mevcut mem- baların kendilerine kar- şı sahip olunduğu Âkîd Taraflar	Mukarrer mevcut mem- baların baliğinin do- lârla muadili (Milyon olarak)
Danimarka	Holânda	5.0
Danimarka	Norveç	2.6
Norveç	Birleşik Kırallık	30.0
Norveç		
Portekiz	Holânda	2.4
Portekiz	Birleşik Kırallık	28.0
İsveç	Birleşik Kırallık	64.0
İsveç		
Türkiye	Fransa	2.0
Türkiye		
Birleşik Kırallık	Danimarka	30.5
Birleşik Kırallık		
Trizon	İsveç	10.0
Trizon	Danimarka	7.1
	Umumi Yekûn	181.6

Tablo : II*Tiraj Hakları*

I - Aşağıdaki tablo şunları göstermektedir :

a) İşbu Anlaşmaya göre, birbirlerine karşı alacaklı ve borçlu olan Âkîd Tarafları, (bu husus, Âkîd Tarafların isimlerinin altındaki sütunlarda ve hizasındaki satırlarda mevcut rakamlarla ifade olunmaktadır).

b) Her alacaklı tarafından borçlularından her biri lehine tesis olunan iki taraflı tiraj hakları yekûnu,

c) Her alacaklı tarafından tesis olunan iki taraflı tiraj haklarının umumi yekûnu,

d) Her borçlu lehine tesis olunan iki taraflı tiraj haklarına tekabül eden umumi yekûn,

e) Her borçlu lehine tesis olunan çok taraflı tiraj hakları yekûnu,

f) Her borçlu lehine tesis olunan tiraj haklarının umumi yekûnu,

(Ekli tabloya müracaat.)

Bütün rakamlar Birleşik Devletler milyon

Gösterilen iki taraflı tiraj hakları tutarı

Gösterilen tiraj hakları tutarlarının lehlerine tanındığı Âkîd taraflar (borçlular)	Avusturya	B. L. E. B.	Danimarka	Fransa	Yunanistan	İtalya	Felemenk
Avusturya	—	6 750	—	4 125	—	—	0 225
B. L. E. B.	—	—	—	—	—	—	—
Danimarka	—	10 950	—	6 000	—	—	—
Fransa	—	22 000	—	—	—	8 250	—
Yunanistan	0 750	14 550	2 100	7 500	—	4 500	5 250
İtalya	—	—	—	—	—	—	—
Holânda	—	39 000	—	—	—	—	—
Norveç	—	13 200	—	5 100	—	0 375	3 750
Portekiz	0 525	9 450	0 825	3 075	—	1 500	2 250
İsveç	—	—	—	—	—	—	—
Türkiye	0 750	5 100	2 850	1 500	—	3 750	4 500
Birleşik Krallık	—	29 000	—	—	—	—	—
Trizon	—	—	—	—	—	—	—
Âkîd taraflarca tanınan iki taraflı tiraj hakları umumi tutarları	2 025	150 000	5 775	27 300	—	18 375	15 975
Âkîd taraflarca tanınan çok taraflı tiraj hakları umumi tutarları							

Not : Birleşik Krallık için gösterilen rakamlar, aynı zamanda Sterlin sahasına dâhil memleketleri Territories» yi de ihtiva etmektedir.

dolârı ve İngiliz desimali ile ifade edilmişlerdir.

arını tanıyan Akıd Taraflar (alacaklılar)

Norveç	Portekiz	İsveç	Türkiye	Birleşik Krallık	Trizon	Borçlu lehine ta- ninan iki tarafın tiraj hakları umumi tutarı	Borçlu lehine ta- ninan çok tarafın tiraj hakları umumi tutarı	Borçlu lehine ta- ninan tiraj hakla- rı umumi tutarı
0 750	—	—	—	15 000	37 500	64 350	21 450	85 800
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	16 950	5 650	22 600
—	—	—	—	81 000	45 000	156 250	80 250	236 500
1 500	0 750	6 975	6 000	20 250	10 350	80 475	26 375	107 300
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	13 125	52 125	66 375	118 500
—	—	25 725	—	—	9 450	57 600	19 200	76 800
1 125	—	1 650	—	—	—	20 400	6 800	27 200
—	—	—	—	—	—	—	—	—
0 375	—	1 650	—	12 000	7 500	39 975	13 325	53 300
—	—	—	—	—	—	29 000	45 000	74 000
—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 750	0 750	36 000	6 000	128 250	122 925	517 1 5		802 000

284 875

(İrlanda ve İzlanda dâhil), yani Kambyo kontrolüne ait İngiliz mevzuatı mânasındaki «Scheduled

a) II - İşbu tabloda gösterilen meblağlar aşağıda yazılı şartlar dâhilinde düzelme konusu olacaktır :

(i) Bir alacaklı tarafından bir borçlu lehine tanınan iki taraflı tiraj hakları yekûnundan, bu alacaklı tarafından bahis konusu borçluya yapılan satışlardan mütevellit tediyelerde kullanılmış bulunan ve 1948 tarihli Ekonomik İş Birliği Kanununa tevfikân, Birleşik Devletler Ekonomik İş Birliği İdaresi tarafından işbu Anlaşmanın yürürlük süresi zarfında « off-shore » mubayaalar için tahsis olunan meblâğlar tenzil olunacaktır. Ancak böyle bir tenzilden bilhassa hariç tutulmuş bulunan meblâğlar bu esasa tâbi olmayacaktır.

(ii) İşbu faslın (a) paragrafının (i) tâli paragrafında bahsi geçen düzeltmeler sırasında, iki taraflı tiraj hakları baliğinin tamamıyla kullanılmış olması veya kullanılmıyan kısmının yepilacak düzeltmelerden daha dün bir yekûn arzemesi halinde, bahis konusu alacaklı tarafından bahis konusu borçluya yapılan satışlardan mütevellit tediyelerde kullanılmış bulunan ve Birleşik Devletler Ekonomik İş Birliği İdaresi tarafından; işbu Anlaşmanın yürürlük süresi zarfında « off-shore » mubayaalar için tahsis olunan meblâğlar yekûnu, kullanılmıyan tiraj hakları baliğini tecavüz ettiği nispette, bu borçlu lehine tanınmış olan çok taraflı tiraj hakkı yekûnundan tenzil edilecektir; ancak böyle bir tenzilden bilhassa hariç tutulmuş bulunan meblâğlar bu esasa tâbi olmayacaktır. Böyle bir tenzile tâbi tutulan meblâğ, 21 nci madde mucibince, alacaklı tarafından istimali serbest bırakılmış bir para baliği telâkki olunacaktır.

(iii) Bir Âkîd Tarafça, bir borçlu lehine iki taraflı tiraj hakları tanınmamış bulunması halinde, bahis konusu Âkîd Tarafça bahis konusu borçluya yapılan satışlardan mütevellit tediyelerde kullanılmış bulunan ve Birleşik Devletler Ekonomik İş Birliği İdaresi tarafından, işbu Anlaşmanın yürürlük süresi zarfında, « off-shore » mubayaalar için tahsis olunan meblâğlar yekûnu, bu borçlu lehine tanınan çok taraflı tiraj hakları yekûnundan tenzil edilecektir; ancak, böyle bir tenzilden bilhassa hariç tutulmuş bulunan meblâğlar bu esasa tâbi olmayacaktır.

b) Teşkilât umumî kâtibi, Birleşik Devletler Ekonomik İş Birliği İdaresinden, yukardaki (a) paragrafının (i), (ii) ve (iii) tâli paragraflarında bahsi geçen tahsisler tutarlarını kendisine bildirmesini istiyecektir. Umumî Kâtip, yukardaki (a) paragrafının (i), (ii) ve (iii) tâli paragraflarına tevfikân düzeltilen yekûnları Teşkilâtın tasdikına arzedecektir. Teşkilâtın tasdikını mütaakıp, mezkûr yekûnlar, işbu tabloda tekabül ettikleri yekûnların yerini alacaktır.

LÂHİKA (D)

İki taraflı tiraj haklarının revizyonu

Aşağıdaki hükümler, tiraj hakları yekûnlarının işbu Anlaşmanın 34 ncü maddesine tevfikân yapılacak revizyonuna tatbik edilecektir. Bu revizyon ancak aşağıdaki hallerde yapılabilecektir:

I - İki taraflı tiraj hakları tutarı, revizyon bir Âkîd Tarafın diğer Âkîd Tarafıla 30 Haziran 1950 de nihayetlenen sene içindeki münasebetlerine ait **tediye muvazenesinin peşinen yapılan tahminlerine** mütedair hesapta düşülen büyük bir hatayı tashih için lüzumlu olduğu takdirde, revizyona tâbi tutulabilir. Bu revizyon,

(i) Bir ilâve veya bir tenzil maksadı ile işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takip eden ilk üç ay içinde Teşkilâta yapılacak müracaat üzerine,

(ii) Bir tenzil maksadı ile, 30 Haziran 1950 den itibaren, Teşkilâta yapılacak müracaat üzerine,

(iii) Bir alacaklı tarafından bir borçlu lehine tanınan iki taraflı tiraj hakları veya borçlu lehine tanınan çok taraflı tiraj hakları umumî tutarının kullanılmış olması halinde, bir ilâve talebi maksadı ile her hangi bir anda Teşkilâta yapılacak müracaat üzerine ifa olunur.

II - (a) İki taraflı tiraj hakları baliği, bir ilâve veya bir tenzil istikametinde revizyona tâbi

tutulabilirler; ancak şu kadar ki, böyle bir revizyon Avrupalılararası mübadelelerin serbestisine mütedair 4 Temmuz 1949 tarihli Konsey kararının veya daha sonra kabul olunabilecek aynı mahiyetteki diğer her hangi bir kararın tatbiki icabatı olarak alacaklı veya borçlular tarafından ittihaz olunan spesifik tedbirlerin tesirleri ile haklı kılınmalıdır.

(b) Bu faslın (a) paragrafının hiçbir hükmü, Âkîd Tarafların, derpiş olunan revizyonlara mütaallik meblâğlar hakkında, teşkilâtın peşinen müsaadesini talep etmelerine mâni olmayacaktır.

(c) İki taraflı tiraj hakları yekûnu, bir ilâve veya bir tenzili istikametinde revizyona tâbi tutulabilir, şu kadar ki, alacaklı ve borçlu böyle bir revizyonu mübadelelerin sağlam şekilde gelişmesi için lüzumlu olduğunda ve aksi takdirde bunun tahakkukuna imkân bulunamayacağında mutabık kalmış olsunlar.

III - İki taraflı tiraj hakları tutarı, 33 ncü maddeye tevfikân teşkilâtça alınacak bir karar üzerine, bir ilâve veya bir tenzil istikametinde yeniden gözden geçirilebilir.

IV - İki taraflı tiraj hakkı tutarları, Âkîd Taraflardan birinin talebi üzerine, aşağıdaki hususların haklı kıldığı hallerde revizyona tâbi tutulabilirler :

- (i) Mücbir bir sebep, veya
- (ii) Bir âfet, veya
- (iii) Bahsi geçen Âkîd Tarafın menfaatlerini ağır şekilde ihlâl edebilecek mahiyette istisnai diğer her hangi bir hal.

V - İşbu lâhikânın 2 nci maddesinin (c) paragrafı hükümleri nazarı itibara alınmak şartıyla :

(a) İki taraflı tiraj hakları tutarının revizyonununun munhasıran ilgili Âkîd Taraflar arasındaki mübadeleler ve ödemelerin, başlangıçta tahmin edilen şekilde cereyan etmemesi sebebi ileri sürülerek talep edilmesi, haklı gösterilmeye çalışılması, ve sağlanması hiçbir zaman mümkün değildir.

(b) Böyle bir revizyona, Âkîd Taraflar arasındaki serbest rekabet prensibinin tatbikını bozacak tesir arzemesi ihtimali halinde, müsaade olunmayacaktır.

VI - İki taraflı tiraj hakları yekûnlarının revizyonu, yeni tiraj haklarının tanınmasını veya mevcut haklarının ortadan kaldırılması neticesini sağlayabilir.

Aşağıda imzaları bulunan yetkili temsilciler işbu Anlaşmanın altına mealini tasdiklen imzalarını koymuşlardır. Tasdikli bir sureti Avrupa Ekonomik İş Birliği Teşkilâtı Umumi Kâtibi tarafından bütün imza edenlere gönderilmek üzere, umumi kâtibe tevdi edilecek olan bu tek nüshalı Anlaşma Paris'te 7 Eylül 1949 tarihinde her ikisi de aynı derecede muteber olmak üzere Fransızca ve İngilizce olarak tanzim olunmuştur.

1949 - 1950 İÇİN AVRUPA MEMLEKETLERİ ARASINDA ÖDEME VE TAKAS ANLAŞMASI-NIN GEÇİCİ UYGULAMA PROTOKOLÜ

Bugün imzalanan, 1949 - 1950 için Avrupa memleketleri arasında Ödeme ve Takas Anlaşmasını (Aşağıda : «Anlaşma»denilmektedir) imza etmiş olanlar, 1949 Temmuz ayına ait muamelelerde Avrupalılararası ödeme sisteminin uygulanmasına mütaallik 29 Temmuz 1949 Tarihli Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilâtı Konseyi kararını ve 1949 - 1950 devresi için tiraj haklarının tesisine ittihaz olunacak hükümlere mütedair 13 Ağustos 1949 tarihli mezkûr Konsey kararını nazarı itibara alarak,

16 Ekim 1948 de imzalanan Avrupa memleketleri arasında Ödeme ve Takas Anlaşmasının tatbiki ile bugün imza edilen Anlaşmanın tatbiki arasında bir inkıtai önlemeyi arzu ederek aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

1. Aşağıdaki 2, 3, 4 ve 5 nci paragraflar hükümleri mahfuz kalmak üzere, işbu Protokolün tarafları, Anlaşmanın hükümlerini, Anlaşma tesirlerini 1 Temmuz 1949 dan itibaren icra etmiş gibi, geçici olarak tatbik edeceklerdir.

2. Anlaşma ile derpiş olunan para takasları 1949 Temmuz ayı için icra olunmayacaklardır.

3. 1949 Ağustos ayına ait muamelelerde, Anlaşmanın 7 nci maddesi mânasındaki aylık açıklar, her Âkîd Tarafın diğer her Âkîd Tarafa karşı, 1 Temmuzdan 31 Ağustos 1949 a kadar olan devrine ait aylık açıkları olacaktır.

4. Bir alacaklı tarafından bir borçlu lehine tanınan iki taraflı tiraj hakları, Anlaşmanın 27 nci maddesi ile derpiş olunan şartlar dâhilinde borçlu tarafından alacaklıya ödenen altın veya döviz baliğlerinin tamamen veya kısmen geri mübayaasına, ödeme devresinde Anlaşmanın henüz imza edilmemiş olması sebebiyle, mezkûr madde hükümleri gereğince, tahsis olunabilirler.

5. Yukarıda mezkûr 13 Ağustos 1949 tarihli Karara uygun olarak, Birleşik Devletler Ekonomik İşbirliği İdaresi tarafından yapılan provizyon tahsisleri, Anlaşmanın 18 nci maddesi mânasındaki şarta bağlı yardım baliğleri olarak telâkki edileceklerdir.

6. İşbu Protokol bugünkü tarihten itibaren yürürlüğe girecek ve Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihe ve işbu Anlaşmanın 43 ncü maddesi hükümleri mahfuz tutulmak üzere en geç bu madde ile derpiş olunan tarihe kadar yürürlükte kalacaktır.

7. a) İşbu protokolü imzalayan her Taraf, Avrupa Ekonomik İş Birliği Teşkilâtı Umumi Kâtibine (Aşağıda: «umumi kâtip» denilmektedir) asgari üç ay evvelden yazı ile bir çekilme ihbarı yaparak protokolden çekilebilir;

b) Bu ihbarın tevdiinden üç ay sonra veya ihbarda tesbit olunan daha sonraki bir tarihte, ihbarı yapan taraf işbu protokolün tarafı olmaktan çıkacaktır.

c) Umumi Kâtip, işbu paragraf gereğince tevdi olunan her ihbarı derhal bu protokolün bütün Taraflarına ve ajana bildirecektir.

8. 8 nci paragraf gereğince bir çekilme ihbarının tevdi halinde, işbu protokolün Tarafları, Teşkilât vesatetiyle hareket ederek, taraflardan birinin talebi üzerine, bir veya birkaç komiteyi, aşağıdaki halleri önleyecek hükümlere mütedair tavsiyeleri hazırlamakla tavzif edeceklerdir:

Anlaşmaya tevfiikan yapılan takaslardan tahassül eden bakıye değişiklikleri sebebiyle, çekilme ihbarının, hüküm ifade edeceği tarihten itibaren mâkul bir müddet zarfında husule gelebilecek olan:

1. Mübadele ve ödemelerdeki inkıtaları,
2. Altın veya döviz ödemelerini,
3. Aksi halde Anlaşma hükümleri gereğince geri mübayaaları mümkün olabilecek altın ve döviz geri mübayalarının icra imkânsızlığı,
4. Diğer mümasil neticeleri.

Komite veya komiteler, çekilme ihbarının hüküm ifade edeceği tarihte kullanılmamış bulunabilecek tiraj hakları durumunu da inceleyebileceklerdir.

İşbu protokolün altına, gereği veçhile yetkilendirilmiş olarak tam salâhiyetli temsilciler, mealini tasdiklan imzalarını koymuşlardır.

Tasdikli bir sureti Avrupa Ekonomik İş Birliği Teşkilâtı Umumi Kâtibi tarafından bütün imza edenlere gönderilmek üzere Umumi Kâtip nezdinde kalacak olan bu tek nüshalı protokol, Paris'te, 7 Eylül 1949 tarihinde, her ikisi de aynı derecede müteber olmak üzere Fransızca ve İngilizce olarak tanzim kılınmıştır.

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 28. XII. 1949 ve 1/614

Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 29. XII. 1949 ve 4/911

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları : Cilt Sayfa
: 21 124

22 162:163,298:299,465:466,475,486,489:492